نامه علمی

دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند نسبت به عوامل مؤثر بر تحقیق و پژوهش در سال تحصیلی ۸۵-۸۶

عباسعلی رمضانی*، عبیدا... فرجی، علی علی‌آبادی، امید نورمحمدیان

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ آذر ۱۳۹۰؛ ۱۱(۵): ۴۵۳ تا ۴۵۴

مقدمه

امروزه اهمیت و ضرورت پژوهش بر هیچ‌کس پوشیده نیست. تحقیقات بستر اصلی توسعه همه‌جانبه، سازندگی و استقلال هر کشور است. شکاف اصلی بین کشورهای پیشرفته و عقب‌مانده ریشه در تفاوت‌های بسترهای تحقیقاتی آنها دارد(۱). تولید علم و دانایی تنها از طریق تحقیق و پژوهش حاصل می‌شود، و تنها توسعه‌ای که مبتنی بر دانایی و علم‌گرایی باشد یک توسعه پایدار محسوب می‌شود. تولید علم باعث افزایش دانایی شده و زمینه‌ساز فناوری و در نتیجه تولید اشتغال و ثروت و در نهایت سبب آسایش توانایی و امنیت اجتماعی می‌شود(۲). بدون مأنوس کردن دانشجویان با پژوهش در زندگی و فعالیت‌های روزمره، پرورش استعدادهای خلاق آنها در تولید علم و مشارکت در توسعه کشور ناممکن خواهد بود(۳).

مطالعات انجام شده در مورد دیدگاه نسبت به پژوهش‌های علمی در نظام دانشگاهی ما نشان می‌دهد که حضوری کوتاه (۶ ماه) در محیط دانشگاه کافی است تا به تفاوت تصورات دانشجویان جدیدالورود با واقعیات موجود در این نظام پی‌برده شود. کاهش تمایل دانشجویان به حضور در فعالیت‌های پژوهشی و تفاوتی که در تصور دانشجو در مورد انجام پژوهش توسط اعضای هیأت‌علمی به وجود می‌آید نشانه این ادعاست. و یکی از اهداف موجود در بیانیه نشست عزم ملی توسعه تحقیقات، اشاعه فرهنگ محقق‌محوری در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهش، و اصلاح نظام آموزش عمومی، متوسطه و عالی کشور مبتنی بر فرهنگ پژوهش و جستجوگری می‌باشد(۴). این مطالعه به منظور تعیین دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند نسبت به عوامل مؤثر بر تحقیق و پژوهش طراحی و اجرا شد.

در این مطالعه توصیفی تعداد ۳۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند مورد بررسی قرار گرفتند. جامعه مورد مطالعه در این بررسی شامل کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در سال ۱۳۸۶ بودند. نمونه مورد نیاز با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده از رشته و مقاطع تحصیلی دانشکده‌های مختلف انتخاب گردید. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه ساختاریافته شامل ۳۰ سؤال در ۳ حیطه (الف: مشخصات دموگرافیک ب: فعالیت‌های پژوهشی ج: دیدگاه نسبت به پژوهش) بود. داده ها با مراجعه به دانشجویان جمع‌آوری و تکمیل گردید. نتایج به دست آمده در نرم‌افزار SPSS و به وسیله آمار توصیفی و تحلیلی و با استفاده از آزمون X^2 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

* **نویسنده مسؤول:** عباسعلی رمضانی (مربی)، کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زابل، سیستان و بلوچستان، ایران. ramazani_ab@yahoo.com

عبیدا... فرجی، کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی و دانشجوی دکترای سیاست‌گذاری سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران. (faraji_obaed@yahoo.com)؛ علی علی آبادی (مربی)، کارشناس ارشد مدارک پزشکی، گروه مدیریت و فن‌آوری اطلاعات سلامت دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی زابل، سیستان و بلوچستان، ایران. (aliabadi.a@gmail.com)؛ امید نورمحمدیان، کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، خراسان جنوبی، ایران.

این نوشته در تاریخ۸۹/۵/۱۸ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۱۰/۸ اصلاح شده و در تاریخ ۹۰/۶/۱۰ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

از ۳۰۰ نفر نمونه مورد پژوهش ۶۹ درصد زن، ۸۶ درصد مجرد و ۸۰ درصد بومی بودند. ۲۴ درصد در مقطع دکترا، ۲۵ درصد در مقطع کارشناسی و ۵۱ درصد در مقطع کاردانی تحصیل می‌کردند.

نتایج به دست آمده نشان داده که ۷۱ درصد افراد مورد مطالعه در هیچ طرح تحقیقاتی شرکت نداشته،۶۹/۳ درصد مایل به انجام و یا شرکت در طرح تحقیقاتی بودند. مهم‌ترین مشخصات طرح‌های تحقیقاتی مطلوب از نظر آنان به ترتیب اولویت دار بودن و ارزش علمی (۵۷/۷ درصد)، مفید بودن برای جامعه (۳۶/۷ درصد) و قابل ارائه بودن در کنگره‌ها و سمینارها (۱۹/۳درصد) بود. همچنین ارتباط معناداری بین شرکت در طرح‌های تحقیقاتی با مقطع تحصیلی؛ وضعیت تأهل، سن، جنس، محل سکونت سطح سواد پدر و مادر، معدل و تعداد واحدهای گذرانده شده مشاهده نگردید ($p>0/05$).

نتایج نشان داد که از دیدگاه ۸۳ درصد، ۸۷/۳ درصد، ۵۶/۳ درصد افراد مورد مطالعه به ترتیب آزمایشگاه و مراکز تحقیقات، مرکز اینترنت و کامپیوتر در فعالیت‌های پژوهشی نقش داشته و منابع کتابخانه برآوردکننده نیاز دانشجویان جهت تحقیق بود. نتایج به دست آمده تقریباً با نتایج مطالعات انجام شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی تبریز، یاسوج، قزوین و کرمان همخوانی داشت(۵تا۷).

با توجه به یافته‌های پژوهش و تمایل بسیار بالای دانشجویان به شرکت در طرح‌های تحقیقاتی (۶۹/۳ درصد)، و شرکت در کارگاه‌های آموزشی آشنایی با اصول و روش تحقیق (۶۳/۳ درصد)، و همچنین تمایل به گذراندن درس روش تحقیق به عنوان درس اجباری دوره تحصیل (۳۴/۳ درصد)، به‌کارگیری شیوه‌های نوین آموزشی و برگزاری کارگاه‌های آشنایی با اصول و روش تحقیق، افزایش انگیزه و ترغیب آنان به امر تحقیق و پژوهش ضرورت دارد. با توجه به تأثیر دیدگاه دانشجویان بر مشارکت آنان توصیه می‌شود که جایگاه و ارزش تحقیقات دانشجویی در کشور مشخص شود و تحقیقات دانشجویی در سطوح مختلف کشور تشویق و حمایت شود. همچنین با تعیین ضوابط صریح و روشن برای تحقیق و پژوهش و مشخص شدن مراجع تصمیم‌گیری برای تصویب طرح‌های پژوهشی از اعمال سلایق شخصی جلوگیری شود.

منابع

1. Sabouri AA. [Barrasye karnameye pajooheshye Iran dar sale 2002 miladi]. Rahyaft. 2002; (28): 87-95. [Persian]
2. Sabouri AA. [Moroori bar tolide elm dar sale 2003]. Rahyaft. 2003; (31): 21-3. [Persian]
3. Entwistle N. Research-based university teaching: what is it and could there be an agreed basis for it? The Psychology of Education Review. 2002; 26(2): 3-9.
4. Talaei M, Rouhi S, Sabet B, Baghaei AM, Bahmanziari P. [Jaygahe pajouhesh dar beine daneshjooyane pezeshki: Arzeshyabye vazae mojood dar daneshgahe oloom pezeshkye Isfahan-1379]. Journal of Research in Medical Sciences. 2000; 6(2): 97-101. [Persian]
5. Alamdari Ak, Afshoon E. [The view point of faculty members on research barriers at Yasuj universities]. Armaghane Danesh. 2003; 8(29): 27-34. [Persian]
6. Javadian Y. [Relationship between facilities and manpower of basic sciences departments and academic achievement of medical students in Kerman]. Journal of Qazvin University of Medical Science. 2002; 6(2): 64-7. [Persian]
7. Sabzevari S, Alizadeh M, Charandabi S. [Nazarate azaye heat elmye daneshgahhaye shahre Kerman nesbat be mavaneae mojood dar faaliathaye pajooheshi]. Journal of Shaheed Sadughi University of Medical Science Yazd. 2010; 8(2): 18-27. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]